

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novum Gratiae Prodigiū: Sive Vita Venerabilis Matris, Sororis Joannæ à Jesu Maria Monialis Præcipui D. Claræ Coenobii In Bvrgos

Ameyugo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

Caput I. Maritus virginis conjugatæ eide[m] proponit, ut se patiat
interfici, incipitque lethales ei pœnas, ac tormenta inferre.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37120

LIBER II.

De vita Venerabilis Virginis Sor. IOANNAE à IESV
MARIA in statu conjugij.

CAPVT PRIMVM.

*Maritus Virginis conjugatæ eidem proponit, ut se patiat interfici;
incipitque lethales ei penas, ac tormenta inferre.*

IN Cantic. Cant. Divinus Spon-
sus ob oculos nobis perfectionem
sponsæ suæ per similitudinē pro-
ponit, dum dicit: (Cant. 4. v. 3.)
quod genæ illius sint velut fragmen
mali punici. Inter omnes arbores,
& arboreos fructus, uti Cassiodorus
testatur, malum punicum arborque
seu malus Punica, vulgo Granatus,
regnum obtinet. Pulchritudinem
illa suam intus conclusam gerit; si
porro ei cortex findatur, vel rumpatur,
tum vero absconditam intror-
susque latentem speciem decorem-
que visendam exhibet. Eadem rati-
one sancta Sponsa caute ac sapienter
virtutem perfectionemque suam in-
tra intimos animæ suæ recessus oc-
culit; quod si corpus eius per pœ-
nas ac martyrium concisum fuerit,
patet illicò venustas & decor eius
perfectionis. Nostra DEO despon-
sa Soror Ioanna valde sollicita erat,
ut virtutem suam ab hominum ob-
tutibus servaret absconditam: Cæle-
stis verò Sponsus cogitabat animæ
illius thesauros pandere, eosque om-
nibus in bonum exemplum propo-
nere. Eo fine ordinavit Sponsæ suæ

*Virtutis
thesau-
rus quo
magis oc-
cultatur,
propala-
tur.*

Tyrannum conjugem, ut eiusdem o-
pera manūque corpus illius multis
acribusque verberum ictibus conci-
deretur ac martyrizaretur. Tortor
iste atque carnifex erat Matthias ma-
ritus eius. Quadam vice dum solus
cum uxore suā ageret, in hunc eam
modum alloquitur: Domina, quan-
doquidem ego, quod conjugalem
copulam attinet, ad te accedere ne-
queo, ideo ut ipsa fateri debes, haud-
quaquam es apta coniugio, neque
possibile est, ut liberos procreemus,
aut Sacramenti Matrimonii benedi-
ctione perfruamur. Melius itaque
tibi fuerit, si semel meā interimaris
manu, quam durantem perpetuo
subire ac perpeti mortem. Ego te in-
dies excrucio, quo ad vixeris; sed
quorsum vitæ usurā frueris, perpe-
tus in lethiferis doloribus? Diutur-
no in cruciatu meritò mors pro leni-
mento habenda est. Igitur assentire,
ut te accedere possim; eo pacto se-
mel à cruciatu convictus ac societa-
tis tuæ liberabor ego, tu verò mea-
vades tormenta. Bona conjux, cui
tale vivere moriendo, morique vi-
vendo ipsâ morte erat acerbius, co-
gitat

*Vide in-
rum bel-
luam lo-
quentem,
non ho-
minem.*

gitabat, simplici candidaque mente, fore, ut si maritus infontem eam vitâ, privet, ipsa veluti Martyr occumbat, talique modo visione DEI perfruatur. Dum igitur aliquando operi cuiuspiam intenta, tales animo cogitationes voveret, audit vocem auribus suis insonantem: Nullo pacto assentiri debes mariti tui proposito, siquidem id neque animæ neque corpori tuo consultum est ac conducibile. Hisce illa verbis instructa & confirmata, decreto firmissimo pati crucemque portare apud se statuit.

Per id tempus iverat cum ancilla sua, & Hispanico more comite servo ad Santi Pauli templum, ut illic rei Divinæ interesset, nunciatur ei Matrem quoque suam illic adesse præsentem, ne igitur mariti sui præcepto contrarium ageret, per lubens vitâset oculos alloquiumque Matris, at non valuit: volentem quippe se in genua demittere, Mater accessit: nec verò illic aliud quicquam locutæ sunt, quam quod salutationis ritus requirit, quandoquidem timore mariti filia plus temporis colloquutioni indulgere Matri noluit. Breve hoc alloquium fortè observavit quispian, & inconsultè sapienterque illud marito eius propalavit. Ut igitur domum rediit, quarit ex ea, ubinam Sacrum audivisset? Respondit in templo sancti Pauli, & tunc quidem rem ille silentio preffit. Vespere autem in atrium domus concedens volumina Hollandici panni Hispaniæ grossisque cordis colligata solui jussit arreptuq; cordarum ma-

nipulum aceto-Salique immergit. Innocens Joanna cum ancillis id fieri arbitrabantur, ut tanto arctius iisdem volumina constricta, & venundanda procul mitteret. Nox interea advenerat. Ubi igitur Matthias in domo filere omnia advertit, existimaretque omnes iam gravi somno sopitos, iussit uxorem surgere, ac se sequi. Descendit itaque cum eâ in domus atrium, ubi stabat sponda forti è ligno compacta. Tum verò nudam eam ad quatuor illius columnas manibus pedibusque alligat, ac in modum figuramque Divi Andree in cruce pendentis distendit. Quindennis tunc erat, tamque miræ & elegantis formæ, ut homo vel maxime ferus, aut barbarus Turca honorem ipsi habuisset, quo tamen nullatenus attento Maritus efferatæ ad instar belluæ sævitia excecatus, memoratis cordis tam atroces ictus coniugi suæ infligere cœpit, ut virgineo suo mox sanguine tingeretur.

Cum verò pergeret cædere ictusque congeminare, non iam carnem sed vulnera feriebat; usque adeo ut tenera Virgo non solum à plantâ pedis usque ad verticem capitis suo nataret in sanguine, sed ossa ipsa suis è sedibus ac iuncturis emota frangerentur. Poterat innocentis huius agnelli sanguis, vel ipsa emollire Saxa, nequiquam tamen truculentum inauditi istius Tyranni cor emollivit: sævitiei etenim huic, alteram crudiliorem addidit. Facem accendit, cuius flamma liquatam ardentemque ceram

*Matthias
in Ioan-
nam a-
trocissime
savit.*

R III
36

in recentia confudit vulnera. Ad omnia hæc mansueta ista agnella ne quidem os aperuit. Verum innocens sanguis procul dubio veluti olim iusti Abel in cælum clamavit ad DEUM. Providentia siquidem Divina clamantis huius voce sanguis excitata seu per Angelum eius, si ve ictuum dirissimorum strepitu evigilantes ancillæ, taliq; ac tam horrendo attonitæ spectaculo, illustrem quendam Equitem nomine Joannem Bapt. de la Moneda, qui eadem in domo cum uxore sua habitabat, evocavere. Malefactor porro ille sensit protinus evigilasse ancillas è somno, scelusque suum proditum. Ne igitur in tam flagranti atrocique facinore prehenderetur, confestim uxorem vinculis exsolvit, ac semimortuam in lectum deportat. Tum ancillis ad se vocatis minatur mortem, si aliter loquantur, quam quod Dominæ suæ subito lethale quoddam malum supervenisset, cuius causa in periculo mortis versaretur. Interea accersiri jubet Doctorem illum affinem suum, suæ verò Conjugi stricto pugio- ne minatur transverberaturum se illam, si cui mortalium quicquam hoc de suo facinore loqueretur. O misera mulier! pellis tibi detrahitur, corpus tuum exiit, nec tamen permittitur tibi angustiaturum cor animumque uspiam relevare, aut verbo conqueri: tali te modo in angustiis cordis tui suffocare conantur. Advenerat quidem medicus; cui quia morbi malorumque causæ non pandebantur, ordinata media, atque remedia plus erant noxia, quam proficua. Patiebatur ergo ægra ingentes

*Malitia
solers.*

dolores, nam neque manum neque pedem, luxatis è compage sua offibus, movere potuit. Benignus autem DEUS voluit, ut vice quadam in absentia mariti medicus adveniret. Quoniam verò, ob insignem amorem, quo is eam prosequeretur, tuto ei fidere poterat, sub confidentia, secretoque illi totius rei seriem, statumque morbi sui patefacit, ac simul commiserationem lachrymarumque viro elicit. Igitur melius edoctus, summâ diligentia & sollicitudine curationi incubuit; atque ita mediis proficuis medicamentisque salutaribus ægra sensim est valetudini restituta. Atrocità eiusmodi tormenta, multa sanè ac frequenter est perpessa, quod singulari modestia & humilitate ipsamet testatur. Tales pœnas, inquit, & ob eiusmodi causas, sustinui permultas; & quamvis hoc ita dicam, videor mihi tamen, causam illis præbuisse, quod a placitum illi servire nescirem. Multis quippe se incommoditatibus involvunt viri, cum puellas prius mi, in annis, tenerasve nimium juvenculas ducunt. Nam aliàs valde benignus erat. Ab isto cruciatus quem animo demisso promptoque pertulerat, ut omni cum veritate ac proprietate posset dicere, se transivisse per ignem & aquam, & eductam in refrigerium esse, evenit ut puer quidem Matthiæ Ortizii patrueis, ludens cum avibus Canariis, quarum aliquot Matthias Ortiz in caveis nutrebat, unam è cavearum numero virgulâ dejiceret: Non longè post adfuit Matthias Ortiz; atque ubi caveam humi abjectam

*DEVS
prospicit
suis.*

*Conyza
lescit
anna.*

*Truculentiam
mariti
excusat.*

con-

conspexit, irriguit velut Leo, suæq; uxori dicit insultandi sibi gratia eam corbicularum dejecisse aut certe ad complacendum illi ancillas hoc patrâsse. Optima Ioanna respondet, nec se nec ancillarum ullam id fecisse, quoniam ab eo tempore, quo ab eis recessit, omnes labori intentæ mansissent, nullaque se movisset loco. Ille vero, ut qui non proprie ipsam veritatem, sed causas uxoris suæ excruciantem inquireret, ab ancillis blandè avocata, ducit in vestibulum domus ad fontem, qui illic erat; tum ponere vestes jubet; illâ vero præ pudore tergiversante medio diei nudam se visendam præbere, præ ira animique impotentia prope in rabiem versus, pugionem educit è vagina, discindit Zonam eius, vestimenta dilacerat, faciem pugnis contundit, nudatamque ac resectam omnino, ut nata fuerat, statuit. Tali modo ad funem putei alligatam, in profundumque demissam collotenus aquæ immergit. Ne vero quidquam esset, quo uti, vel cuius admiculo in superna emergeret, præterquam funis cui alligata erat, situlam sursum attraxit; postremo patruelem suum, excubitorem super scalam quandam in custodia collocat, ancillas vero inclusas sedere fivit. Sic igitur totis 24. horis pendentem in fonte ad collum usque reliquit, & acerrimâ quidem hyeme in Burgenfi urbe, ubi hyemes vel maxime sæviunt. Est igitur pro explorato manifestoque miraculo habendum, quod isto in horribili tormento mortua non sit, cum alioquin cursu naturali debuisset tam intenso

tamque diuturno frigore extingui, nisi Divini amoris igne, qui in corde illius arsit, calefacta & conservata fuisset. Posteaquam igitur 24. horæ præterierunt, uterque Matthias videlicet Ortiz & patruelis eius seminecè eam è puteo extractum ad lectum deportarunt, in quo toto bimestri, velut marmor gelidum uno in loco, nusquam se vertere aut erigere valens, decubuit. Quod factum quis ritè expenderit, asperæ licet immitisque naturæ sit tormentum profecto cuicumque denum immanissimo SS. Martyribus à persecutoribus tyrannivse illato cruciatui par fuisse facile deprehendet.

Hæc & alia perpetuata gravissima tormenta invictò heroicoque profusus animo sustinebat tenera Virgo, sociabatque illis sanctos devotosq; affectus, tali ut ratione pœnas istas eximiis præcellentibusque meritis coronaret, animaque affectibus corporis dolores redderet pretiosos, sciebat quippe quod pectoris penetralibus insita virtus debeat externis operibus honestatem gloriamque circumdare. Quandoquidem ergo adeo mitis & humilis corde fuit, omnes istos dolores ac afflictiones tanquam condignas peccatis suis pœnas excipiebat. Optabat Job patientissimus, ut sui sermones scribi sculpive possent in saxo ac silice. (Iob 19. v. 24.) nimirum ut saxum illud ab ictibus tonstronibusque inardescens, scintillas ederet. Pari modo fortis hæc mulier, quæ Charitate velut igniarius lapis, quo diutius à marito tundeatur, tanto amplius ignis ac splendor

Divini amoris calor eam gelido fontis immersum in vitam conservat.

Omnes pœnas peccatis suis imputat.

Virtus quo magis caditur, magis emicat.

H

ardenti-

Novum
tormenti
genus
Innocenti
Ioannæ
maritus
confert.

R III
36

ardentium intus amoris flammam, foras erumpebat. Cum is cessaret percutere, procidebat ingenua humiliter ab illo veniam orans, dicebatque se nunc agnoscere, quam justè ac meritò se puniat; plagis omnibus sibi graviozem tantum poneret viam. Hæc tum amabilia verba faxeum quidem quodvis pectus emollire suffecissent, quibus nihilominus adamantinum mariti cor indurabatur amplius. Responsionis principium acerbis excipiebat colapsis addens: non mihi fucus simulatioque tua & compta verba satisfaciunt. Huiusmodi responsum Joannam graviter affligebat; Videbat enim fucatum simulatoremque haberi quicquid demum pectore candido simplici que animo placando tandem & conciliando marito seu diceret seu faceret. Vicini interea certiores reddebant parentes, quam inhumane crudeliterque filia eorum à Matthiâ Ortizio tractaretur, qui tacti dolore cordis intrinsecus promptos sese consueto legimoque divortii medio separationem à tam inhumano socio procurare dummodo desideret, significant. Joanna verò respondit, nihil se aliud velle, quam impositam sibi crucem portare; quandoquidem satis ad salutem non est bene cæpisse, sed usque in finem, perseverasse. Debere nos quidem tribulationibus adversitatibusque decertare pro assequenda corona, solam tamen perseverantiam coronam adipisci. Hic advertimus qualiter Soror Jo-

*Joanna
de cruce
descende-
re renuit.*

anna impleverit illud, quod Divus Bernardus ait serm. i. de S. Andr. videlicet, quod ii qui crucem amplectuntur, ita eius amore capiuntur, ut nusquam quiescere, aut cessare queant, donec mundo crucifixi in crucis brachiis moriantur.

Undè consecutum est, ut propinqui, imò parentes etiam ipsi eam desererent, quia sibi imaginari aut persuadere non poterant, quod joanna tam male, ut eius vicini retulerant à marito haberetur, quando ipsa ne minimum cuiusquam pressuræ adversitatisque sensum ostenderet. Serpens verò antiquus, videlicet Diabolus eam jam solam ab hominibus undequaque desolatam videns, gravissimæ huius afflictionis occasione uti constituit. Cæpit itaque eam horribilibus impetere cogitationibus, afflabat eam mortiferis plenisque stygii veneni suggestionibus, & sequenti sensibili affatur. O formæ infelicitas! O infortunatum conjugium! O matrimonium patimicium! Quod juvenis nobilis Domine, tam generoso nata sanguinorum, tantarum opum, in tenera ac florenti juventute, velit sub tam acerbo & inaudito servitutis iugo degere, ut tristis ac solatio destituta in fletibus atrocissimisque tormentis, florem suæ juventutis marcescere, arefcere, ac deperire sinat, cui tam facilè in lætitiis, deliciis ac voluptate, apud omnes

Desolatam undique Dæmon impetit.

Diabolus eam undique deserram variè impugnat.

*Matthias
Ortiz de-
coctis for-
tunis
Burgo
excedere
& alio
migrare
constituit*

habemus, usque ad vestimenta tua venundare constitui, teque alio ducere, ut ita propinqui tui nihil unquam de te audiant. Ad quas Jo- anna ne verbum respondit. Cape- rat interea ille animi sui decretum in opus deducere; verum Affinis eius Medicinæ Doctor illi dissuadens, dixit: Quoniam cum juvene adeo ac speciosa uxore tenderet? Ma- neret in suo natali solo in Urbe Burgensi, ubi commodius viveret quam in peregrina regione. Quo- niam verò Arithmeticæ peritus Quæstoris officio fungi posset, ideo consulere præcipui cuiusdam, præ- divitis, nobilis & cum primis Re- ligiosi pietatis dediti viri Don Pe- tro de Cerezo, Torquemada servi- tio pro quæstura administratione se- se manciparet. Non sat ad palatum Matthiæ Ortizii erat istud consi- lium: imaginabatur quippe sibi à suæ fortis conditionisque homini- bus nulli præterquam Regi soli, præstari debere servitium. Magna tamen necessitas, quæ omnia vin- cit, munus id suscipere, præfati- que Domini Petri de Cerezo Quæstorem agere. Compulit, quod exercere aggressus ait ad con- iugem suam: Cum eam ultra alere nequeat, iret ad Parentes suos. Domine respondit Joanna: Uxor debet derelinquere Parentes suos & adhærere marito suo: Quam oro ratione apud DEUM homi- nesque subsistemus, si ego ad Pa- rentes redeam & maritum meum derelinquam? Ad hæc Parentes

*Nulla in
fortu-
na dese-
rendus
est uxori
maritus.*

mei ad paupertatem reducti causa- buntur, quod me sustentare non va- leant. At Matthiæ rationabili hoc responso nevitquam satisfactum est. Sed protinus pallio circumdatam manuque ad posticum, quod in augustum viculum atque præterla- bentem rivum exitum habebat, de- ductam foras protrudit, aiens: abi in nomine Domini. Dum ergo ita so- la, mæsta, derelictaque undique proxime ad rivulum confidens cogi- tare caput, quid in hac eiectione i- bi esset agendum. Quam in perturba- tione Cacodemon eam denuo se- quentibus venenatis suggestionibus aggressus est. O te cæcam mulie- rem? Quid hoc rerum statu inci- pies? Vbi nunc vana tua inanisque fiducia, quam ante hac gerebas? Quid nunc te fiet, quæ à cunctis mortalibus abiecta ac deserta es, ut sane vides? Posteaquam DEUS ipse iam te dereliquit, aliud aptius medium non video, nisi ut tam in felicem vitam compendio, brevique morte tibi manus inferendo finias. Explicari sat verbis nequit, quanto- pere turbatio Diabolici illius furtivi- joannæ nostræ cor triste anxium- que reddiderit. In amarissimas ita- que solvitur lacrymas atque san- ctissimam Virginem Mariam invo- cat. Continuo verò sibi interius dici "audit. Filia mea, ne tristeris, aut "deiciatis animo. Nullam fidem "habe impostori huic non te dese- "ruit DEUS, imò ille omni tem- "pore tecum & apud te est, in "omnibus tribulationibus, quas pa- teris.

*A Marito
domo ex-
truditur.*

*Tentatur
à demone
graviter.*

*A B. V.
M. con-
fortatur.*

teris. A voce ista dulcissima ingentes animos Virgo oppressa amaritudine hausit, veteratorias artes fraudemque maligni spiritus dilucidè agnovit. Sicut namque micantes Solis radii tetra nubila, umbrasque dispellunt, pari ratione prædicta vox novo lumine oculos Joannæ aperuit, dispositionis divinæ veritatem Dæmonisque fallaciam dignoscendam. Animata igitur ac roborata voce illa consurgit, & quia maritum in graphiario occupatum autumabat, abiit inde, clam & nemine sentiente in domum irrepenti animo: At verò maritus omnes gressus uxoris eminus observabat, sicut illam aedes tacitè subire: Dum ergò illa per scalam in superiora ascendit, inobservatus & inexpectatus, mox eam ad supremum usque gradum insequitur: tum verò efferato animo Joannam capite prehensam vi magna à tergo protractam per gradus deorsum deliicit. Lapsus ille adeò fuit terribilis & violentus, ut sanguis copiosè ad cerebrum conflueret, ut animo sensuque omni destituta, 30. dierum intervallo affixa lecto, perpetuo in deliquio decubuerit. Uxor nobilis illius Equitis ac Domini, cui Matthias serviebat, erat pia & sancta Domina: Cùm vero singulari amore Joannam prosequeretur, impendioque revereretur, hac in eius aegritudine Joannam, perinde ac Mater Filiam sollicitè curavit. Non an-

cillas modò suas, sed ipsamet servitium ei præstare voluit. Quoniam verò advertebat genuinam propriamque morbi causam consulto celari, ob idque conducibilia pharmaca, nec cognosci nec adhiberi cum fructu; præcipui nominis medicum Civitatis Burgensis accersiri iubet: Cui tandem malum illud à gravi præcipiti que lapsu provenisse referatum. Vnde non longè post Joanna curata pristinae integræque est sanitati restituta. Certè quævis alia tenera juvenisque Dommicella, toto animo timeret, abhorreretque ab eiusmodi immanissimis cruciatibus, eosque remis velisque omnibus fugeret, immo terræ viva suffodi potius, quam maritum talem vel aspectu, dignatur optaret. Nihilominus tamen patiens Joanna nostra animo statuit, quo sævius traderet, tantò magis tyrannum istum tolerare, eique morem gerere. Experientia etiam docet, quod in spiritali certamine, victoria DEI ope & gratiâ obtenta, novas addat vires, animamque confortet ad novum certamen subeundum, dum in sæculi lucta victor ipse debilitatur & es languescit.

*Tandem
sanitati
redditur.*

R III
30

☉(o)☉

CAPUT

*Tacitè in
domum
reverti-
tur, à ma-
rito verò
per gra-
dus desi-
citur.*

*Indè gra-
vier lesa
diu de-
cumbit.*